

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 268. Vtrúm omnes homines in statu innocentiae fuissent æquales, vel vnus homo alteri dominatus fuisset.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

mine quodammodo sunt omnia, proportionaliter habet dominium eorum, quæ sunt extra se, ac habet dominium eorum, quæ sunt in ipso homine: sed in homine ratio non est subiecta dominio, sed est domina cæterorum, quæ sunt subiecta ipsi rationi: ergo homo non habet dominium Angelorum, qui sunt rationales, sed habet dominium omnium aliarum rerum creaturarum, ac proinde sicut in homine, qui est microcosmus, hoc est mundus parvus, ratio est domina, cætera sunt subiecta dominio rationis, sic in macrocosmo, seu mundo magno, creature rationales sunt domina, cætera autem sunt subiecta dominio creaturarum rationalium. Addit Sanctus Thomas, quod proportionale dominium homo habet in ea, quæ sunt extra se, ac habet in ea, quæ sunt in ipso homine. Explicatur propositio. In homine quatuor possunt considerari. Primum est ratio, in qua homo convenit cum Angelis. Secundum sunt vires sensitivæ, in quibus convenit cum cæteris animalibus. Tertium sunt vires naturales, ac vegetativæ, in quibus convenit cum plantis. Quartum est ipsum corpus, in quo convenit etiam cum rebus inanimatis. Ratio in homine est domina, & non est subiecta dominio: ac proportionaliter Angeli, cum quibus homines conveniunt in ratione, non sunt subiecti dominio hominum. Concupiscibili, & irascibili, quæ aliquantulum obediunt rationi, dominatur ratio, imperando: & proportionaliter animalibus irrationalibus, quæ aliquantulum percipiunt imperium, Adam dominabatur, imperando. Viribus naturalibus, ac vegetativis, ac corporibus inanimatis, quæ nullo modo percipiunt imperium, ratio dominatur, non imperando, sed illis vrendo: ac proportionaliter Adamus plantis, & corporibus inanimatis dominabatur, non imperando, sed absque impedimento vrendo eorum auxilio. Est igitur homo dominus etiam corporum cælestium, quæ creata sunt propter hominem, quia licet non possit eorum cursus mutare, ut dicit Dionysius episcopus ad Polycarpum, tamen potest eorum auxilio uti, eo pacto, quo utitur multipliciter luce, & alijs cælestibus influentijs.

19. Adde ex Suario lib. 3. de opere sex dierum, cap. 16. num. 7. quod homo per rationem est capax etiam dominij, tum proprietatis, tum iurisdictionis in cæteros homines. Ratio est, quia homo per rationem non solum potest disponere, & ordinare quæ spectant ad animalia bruta, sed etiam quæ spectant ad alios homines, eisque imperare, tum ad bonum ipsorum, tum ad bonum proprium imperantis: ergo est capax obtinendi dominium tum proprietatis, tum iurisdictionis in alios homines, ut constat etiam experientia, & magis explicabitur questione sequenti. Imo homo est capax dominandi etiam Angelis, ac de facto Christus est Dominus Angelorum iuxta doctrinam Apostoli, qui ad

Hebr. 2. docet etiam Angelos esse subiectos Christo, ac de Christo specialiter exponit illud Psal. 8. *Constituisti eum super opera manuum tuarum: omnia subiecisti sub pedibus eius*: & addit. *In eo enim, quod omnia ei subiecit, nihil dimisit non subiectum ei*. Confirmatur: nam ut idem Apostolus dicit 1. ad Corinth. 6. *Angelos iudicabimus*: sed munus iudicandi spectat ad dominium iurisdictionis: ergo homines beati habebunt dominium iurisdictionis in Angelos malos; ac ex proportionali ratione possunt in eos obtinere etiam dominium proprietatis.

QVAESTIO CCLXVIII.

Utrum omnes homines in statu innocentie fuissent aequales, vel unus homo alteri dominaretur?

S. Tho. quest. 66. artic. 3. & 4.

1. **A**rticulo tertio querit, utrum in statu innocentie, ac naturæ integræ omnes homines fuissent aequales, vel potius aliqua inter eos fuisset inæqualitas?

Respondet, quod proculdubio in statu innocentie, ac naturæ integræ aliqua inter homines fuisset disparitas. Probat. Primo enim fuisset diversitas sexuum, sine qua non potuisset dari naturalis generatio: sed mas est perfectior fœmina: ergo. Secundo data fuisset inæqualitas ætatis. Neque enim tunc homines fuissent steriles, sed aliqui ex alijs nascerentur, ac proinde filij fuissent iunioribus parentibus. Tertio in ijs, quæ ad animam spectant, homines fuissent inæquales quoad scientiam, iustitiam, & virtutes morales. Nam homines non operarentur ex necessitate, sed ex libero arbitrio, ac proinde unus magis, quam alius, incumberet scientijs, ac virtutibus acquirendis, ac inæqualiter in rerum cognitione, iustitia, & virtutibus moralibus proficerent. Quarto fuissent etiam inæquales in ijs, quæ spectant ad corpus. Nam corpus humanum non fuisset omnino exemptum à legibus naturæ, cum etiam cibus hominum vita sustentaretur: ergo ex diversa acris dispositione, ac diverso situ stellarum aliqui generarentur robustiores, pulchriores, & melius complexionati, quam alij, sed ita ut nemo haberet defectum aliquem consistentem in privatione perfectionis debitæ, ac proinde nemo fuisset cæcus, surdus, claudus, mutus, egrotus &c. Tales enim defectus repugnant perfectioni illius status.

2. Probat secundo in argumento *sed contra*. Nam ut dicitur ad Roman. 13. *Quæ à Deo sunt, ordinata sunt*: sed ut dicit S. Augustinus lib. 19. de Civit. cap. 13. *Ordo est parium, dispariumque rerum sua, cuique loca tribuens dispositio*: ergo ordo creaturarum includit quandam dispa-

disparitatem, & inæqualitatem, ac proinde homines in statu naturæ integræ ordinarentur secundum quandam disparitatem, & inæqualitatem, quæ non dedeceret perfectionem illius status. S. Gregorius igitur in Pastoralis p. 2. cap. 6. dicens, quod *vbi non delinquimus, omnes paves sumus* excludit solum disparitatem, & inæqualitatem ortam ex peccato, non autem alias disparitates, & inæqualitates, quæ non supponunt peccatum, sed conducunt ad perfectionem vniuersi.

3. Inferitur primo iuxta doctrinam Sancti Thomæ in resp. ad 3. quod causa inæqualitatis in statu naturæ integræ potuisset dari, tum ex parte Dei, tum ex parte naturæ. Potuisset quidem dari ex parte Dei, non quidē vt quosdam puniret, alios præmiaret: (nam loquimur de inæqualitate præcedente omnia merita, & demerita) sed vt quosdam plus, quosdam minus sublimaret, vt pulchritudo ordinis magis in hominibus reluceret. Potuisset etiam dari causa inæqualitatis ex parte naturæ, siquidem potuisset oriri ex diuersa aeris dispositione, & ex diuerso situ stellarum &c. vt dictum est num. 1.

4. Inferitur secundo iuxta doctrinam eiusdem Sancti Thomæ in respons. ad 2. quod talis inæqualitas non impediret, sed potius augeret mutuam dilectionem, quæ cum sit vinculum pacis, deberet inter homines esse maxima in statu naturæ integræ. Ratio est, quia inæquales aliquando naturaliter magis se mutuo diligunt, quam æquales. Ex. gr. fratres inter se comparantur vt æquales, Pater, & Filius comparantur vt inæquales, & tamen conaturaliter pater, & filius magis se mutuo diligunt, quam duo fratres. Æqualitas igitur est per se causa mutuæ dilectionis, qua duo se æqualiter diligant, iuxta illud Ecclesiast. 13. *Omne animal diligit sibi simile; sic & omnis homo proximum sibi.* At quedam inæqualitas, puta quæ datur inter patrem, & filium, potest esse causa, vt magis se diligant, quam qui propter æqualitatem se diligunt æqualiter, eo pacto, quo Pater, & Filius se mutuo diligunt inæqualiter, siquidem Pater naturaliter magis diligit filium, quam diligitur à filio, & tamen Pater, & Filius magis se mutuo diligunt, quam duo fratres, qui naturaliter se diligunt æqualiter.

5. Articulo quarto querit, vt in statu innocentie, ac naturæ integræ vnus homo dominatus fuisset alteri homini.

Responder duplex esse dominium. Primum est dominium proprietatis oppositum seruituti, quod exercetur in seruos: secundum est dominium iurisdictionis, quod exercetur in liberos. Quia verò ex Aristotele initio metaph. seruus per hoc differt à libero, quod liber est gratia sui, seruus autem ordinatur ad alium: dominium proprietatis est potestas alium hominem ordinandi, illique præcipiendi ad vtilitatem dominantis, ac præcipientis: dominium autem iurisdictionis est potestas

alium hominem ordinandi, illique præcipiendi ad bonum subiecti.

6. Hoc supposito, Sanctus Thomas ponit duas conclusiones. Prima conclusio est: in statu innocentie non data fuisset seruitus, ac proinde non datum fuisset dominium proprietatis, quo vnus homo dominaretur alteri in bonum ipsius dominantis. Ratio est, quia cum homo naturaliter sit gratia sui, violentum illi est ita alteri subdi, vt ordinetur ad bonum dominantis; sed omne violentum causat tristitiam, ideoque seruitus homini naturaliter displicet; in statu autem innocentie homo non passus fuisset quidquam violentum, & quod naturaliter afferat tristitiam: ergo in statu innocentie non fuisset seruitus, ac proinde nec dominium proprietatis, quod exercetur in seruos. Confirmatur: nam libertas est vnum ex præcipuis bonis convenientibus naturæ humanæ; sed hoc bonum homini non defuisset in statu innocentie, in quo ex S. Augustino lib. 14. de Ciuit. cap. 10. *Nihil aberat, quod bona volentes cupere posset*: ergo. Vt igitur dicit idem Augustinus lib. 19. de Ciuit. cap. 15. *Hominem rationalem ad imaginem suam factum non voluit Deus nisi irrationalibus dominari; non hominem homini, sed hominem pecori*, dominio nimirum proprietatis, vt explicatum est. Seruitus autem introducta est post peccatum, & conditio seruitutis iure intelligitur imposita peccatori; vt dicit Augustinus lib. 19. de Ciuit. cap. 15. & subdit. *Proinde nusquam in Scriptura legitur seruum antequam hoc vocabulo Noe iustus peccatum filij vindicet. Nomen igitur istud culpa meruit, non natura.*

7. Secunda conclusio est: dominium aliquod iurisdictionis, quod exercetur in liberos in bonum subditorum, fuisset in statu innocentie, ac naturæ integræ. Probatur primo: nam homo naturaliter est animal sociale, ac proinde homines in statu innocentie socialiter vixissent; sed ad vitam sociale multorum requiritur, vt sit aliquis prædens, qui intendat bonum commune, multi enim intendunt multa, & vnusquisque intendit proprium bonum, vnus autem intendit vnum, ac proinde ad vnam societatem requiritur vnus, qui intendat bonum commune illius, quod est vnum; ergo.

8. Probatur secundo: nam esset inconueniens, vt si quis alijs emineret scientia, & iustitia, non vteretur illis in vtilitatem aliorum, iuxta illud 1. Petri 4. *Vnusquisque gratiam, quam accepit in alterutrum administrans*: ergo conueniens esset, vt qui alijs excelleret scientia, & virtute, alijs præsideret in ordine ad bonum commune. Ideo Sanctus Augustinus lib. 14. de Trinit. cap. 14. dicit, quod *iusti non dominandi cupiditate imperant, sed officio consulendi, nec principandi superbia, sed prouidendi misericordia. Hoc naturalis ordo præscribit: ita Deus hominem condidit.*

9. Probatur tertio: nam vir est caput mulieris, vt docet Apostolus ad Eph. 5. ideoque ad Coloss. 3. monet, vt mulier subdita sit viro, quod

quod idem monet Petrus Epist. 1. cap. 3. sed ius viri in vxorem, ac Patris in Filios est naturale, & est necessarium ad gubernationem familiae; ergo hoc ius, quod est quoddam dominium, datum fuisset etiam in statu innocentia, ac naturæ integræ.

10. Opponitur. Genes. 3. in pœnam peccati dictum est: *Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui*; ergo ante peccatum mulier non fuisset subdita viro.

Respondeo, quod mulier ante peccatum fuisset sub potestate solum directiua, non autem coercitiua viri, ac in pœnam peccati constituta est sub potestate etiam coercitiua viri. Hæc doctrina desumpta est ex S. Augustino, qui lib. 11. de Genes. ad litteram cap. 37. dicit, illis verbis, *Sub viri potestate eris*, significatam fuisse seruitutem quandam cuiusdam conditionis potius, quam dilectionis, atque in hoc sensu maritum habere dominium in vxorem, quod non meruit natura, sed culpa. Rupertus autem lib. 3. in Genes. cap. 21. aduertit Deum non solum mulieri dixisse *sub viri potestate eris*, sed etiam addidisse, *& ipse dominabitur tui*, quod aliquid amplius indicat, nimirum dominium coercitiuum.

11. Probatum quarto: nam vt arguit Sanctus Thomas in argumento *sed contra*, conditio hominum in statu innocentia non fuisset perfectior conditione Angelorum; sed in Angelis aliqui præstant, aliqui subsunt, vt cum Dionysio, & Sancto Thoma diximus qu. 199. & 200. ideoque datur in Angelis ordo Principatum, & Dominationum: ergo &c.

12. Infertur cum Suario lib. 5. de Opere sex dierum, cap. 5. num. 16. quod sicut in statu innocentia non fuisset seruitus, sic neque fuisset famulatus, quo dominus imperat famulo mercede conducto, qui famulus non sit seruus, sed liber. Ratio est, quia potestas domini in famulum ordinatur in bonum domini: ergo famulatus non deceret perfectionem status innocentia. Confirmatur: nam nullus homo sit famulus alterius, nisi propter indigentiam, vel necessitatem huius vitæ mortalis; sed in statu innocentia non esset talis indigentia: ergo &c.

13. Pro maiori explicatione doctrinae tradita proponenda sunt, & soluenda aliqua dubia. Quæritur ergo primo, vtrum in statu innocentia daretur aliqua societas, & communitas?

Respondeo affirmatiue cum Suario lib. 5. de Opere sex dierum, cap. 7. num. 1. & 2. Ratio est, quia vt docet Aristoteles lib. 1. Polit. cap. 1. prima societas homini naturalis est, qua mas coniungitur foeminae contractu matrimonij ad filiorum procreationem: sed procreatis filiis, augetur hæc societas, in qua pater habet naturaliter dominium directiuum; ergo etiam in statu innocentia daretur dominus, ac societas domestica, in qua pater naturaliter haberet dominium directiuum vxoris, & filiorum. In natura lapsa ad perfectam

societatem domesticam, requiruntur etiam serui, vel famuli, quia multis indigemus. At in statu innocentia hominibus omnia præsto essent ad sustentationem vitæ, ideoque non indigerent seruis, ac famulis, & seruitus, ac famulatus dedeceret illum statum, vt dictum est num. 6. & 12. ergo societas domestica non includeret secundario societatem domini cum seruo, vel famulo.

14. Quæritur secundo, vtrum in statu innocentia daretur societas pagi, & qualis esset?

Respondeo affirmatiue. Probatum. Vt enim 1. Polit. cap. 1. docet Aristoteles, multiplicatis filiis, & nepotibus, multiplicatur familia, quæ connaturaliter sibi parant plures domos propinquas habentes inter se aliquam societatem: sed plures domus propinquæ constituunt pagum, seu paruum quandam, & imperfectam ciuitatem, & societas plurius familiarum habitantium domos propinquas est societas pagi: ergo etiam in statu innocentia daretur societas pagi, ac valde connaturaliter pater primæ familiae haberet potestatem directiuam cæterarum familiarum.

15. Quæritur tertio, vtrum in statu innocentia daretur societas ciuilibus, ac politica, ac ciuitas perfecta, vel regnum?

Respondeo affirmatiue cum Suario lib. 5. de Opere sex dierum, cap. 7. num. 6. qui pro hac sententia citat etiam Caietanum in comment. art. 3. & 4. quæst. 96. Lipomanum in catena Genes. cap. 9. & Pererium lib. 4. in Genes. disput. de imperio hominis. Probatum: nam ex proportionalibus rationibus, ex quibus in natura lapsa ultra domos, & pagos datur ciuitas, & societas ciuilibus, etiam in statu innocentia debuisset dari ciuitas, & societas ciuilibus: ergo. Probatum antecedens. Ideo enim in natura lapsa ultra domum, & pagum datur ciuitas, & societas ciuilibus, quia societas domestica, & familiarum constituentium pagum est imperfecta, & insufficiens ad bene viuendum, vt constat experientia, quæ videmus in domibus, & pagis plurima deesse, ac proinde debet constitui aliqua societas perfecta, & sufficiens, qualis est societas ciuitatis, ac regni: sed etiam in statu innocentia societas domi, aut pagi esset proportionaliter insufficiens: ergo. Probatum, & explicatur minor. Nam licet in statu innocentia societas ciuilibus non esset necessaria propter indigentiam corporum, vel defensionem, siquidem omnia ad vitam conseruandam præsto essent, ac nulla darentur bella, sed perpetua pax, & tranquillitas, tamen esset necessaria ad studium scientiarum, vt doctiores minus doctos instruerent, ad exercitium virtutum præsertim ad alterum, ad iucundam vitæ communicationem, & ad plura alia. Confirmatur: in Angelis enim beatis datur societas, in qua aliqui præstant, aliqui subsunt, & communicant sibi mutuo per actiones hierarchicas, & hanc perfectam societatem Angelorum Sanctus

848

atus Augustinus in libris de Ciuitate Dei vocat ciuitatem, ac Scripturæ sæpissimè vocant regnum coelorum: ergo etiam inter homines in statu innocentie deberet dari societas perfecta ciuili, per quam sibi mutuo communicarent, & aliqui præessent, aliqui subessent, & hæc societas constitueret ciuitatem, vel regnum &c. Deberet etiam dari perfecta societas ecclesiastica in ordine ad finem, & religionem supernaturalem.

16. Quæritur quarto, vtrum Adam naturaliter fuisset princeps, ac Rex mundi?

Respondeo hanc esse differentiam inter domum, & ciuitatem, quod in domo Pater naturaliter habet potestatem directiuam familie; at in ciuitate potestas politica naturaliter datur in communitate, quæ debet determinare formam gubernationis, ac eligere vnum, aut plures, qui præsint. Adam igitur non fuisset naturaliter Rex, seu princeps mundi, licet fuisset valdè congruum, vt hominibus multiplicatis, eligeretur in regem, & principem, dando illi perfectam iurisdictionem directiuam illi statui convenientem?

17. Quæritur quinto, vtrum in statu innocentie fuisset diuisio rerum?

Respondeo negasse Scotum in 4. dist. 15. quæst. 4. art. 1. ac Sorum, aliosque communiter, qui in Tract. de Iustitia, & iure de rerum diuisione disputarunt. Existimo hanc communem sententiam esse veram, sed congruè explicandam, vt illam explicat Suarez lib. 5. de Opere sex dierum, cap. 7. num. 18. Primo igitur videtur, quod nullum daretur præceptum in statu innocentie prohibens aliquam rerum diuisionem. Non enim datur fundamentum talis præcepti, vt bene aduertit Lessius lib. 2. de Iustit. & iure cap. 2. dub. 2. Secundo videtur, quod data fuisset aliqua diuisio bonorum mobilium. Nam qui colligeret fructus arborum ad comedendum, eo ipso acquireret aliquod speciale ius ad illos, propter quod non possent absque iniuria ipsi inuito auferri. Tertio videtur, quod in bonis immobilibus, ac præsertim in agris non necessaria esset hæc diuisio, & de ijs præcipuè loquuntur auctores citati. Potuisset tamen quis in aliqua parte agri seminare, & tunc non potuisset iuste priuari vsu illius particulæ terræ. Quia verò hæc, quæ diuiderentur, pro nihilo reputantur respectu eorum, quæ remanerent communia, ideo absolutè negatur diuisio bonorum in statu innocentie. In hoc sensu aliqui Patres, ac præsertim Clemens epist. 5. relatus cap. 2. 12. quæst. 1. aliquando dicunt communem vsu rerum per se conuenire hominibus, diuisionem autem propter peccatum fuisse introductam, ac Chryost. orat. de S. Philogonio dicit. *Meum, ac tuum, frigidum illud verbum, & quidquid est malorum in vitam nostram inuebens: & similia habet Ambrosius lib. 7. in Lucam, cap. 12. ad illa verba: Nolite solliciti esse.*

18. Quæritur quinto, quibus actionibus,

vel operibus homines in statu innocentie occuparentur.

Respondeo, quod præsertim occuparentur operationibus vitæ contemplatiuæ. Ideo Damasc. lib. 2. de fide, cap. 30. dicit. *Deus in paradiso tam spiritali, quam corporeo hominem collocarat, siquidem in corporeo, qui in terra erat, quantum ad corpus degens, spiritaliter versabatur cum Angelis, diuinas cogitationes excolens, iisque ferè se alens, nudus ob simplicitatem, vitamque arde, & suco carentem, atque ita comparatus, vt ad solum creatorem per res ab ipso creatas assurgeret. ipsiusque contemplatione quam incundissimè frueatur.* Exercentur etiam operationibus vitæ adiuuæ illi statui convenientibus, vt colligitur ex illis verbis Gen. 1. *Posuit Deus hominem in paradiso voluptatis, vt operaretur, & custodiret illum.* Sicut igitur Adam exercuisset operationes iucundas agriculturæ, sic exercuisset operationes quarundam aliarum artium, præsertim liberalium. Videri possunt Suar. lib. 5. de Opere sex dierum, cap. 7. num. 20. & Perer. lib. 4. in Gen. disp. de vsu carniū in statu innocentie.

QVÆSTIO CCLXIX.

Vtrum Adam, & eius posteri, si non peccassent, immunes fuissent à morte, & ab alijs miserijs mortalitatis?

1. **V**identur fuisse morituri. Ideo enim de facto homines, & omnia animalia moriuntur, quia constant ex quatuor elementis, & ex qualitatibus contrarijs, ex quarum pugna sequitur tandem mors, & corruptio; sed Adam, & posteri, si non peccassent, nihilominus compositi fuissent ex quatuor elementis, & ex qualitatibus contrarijs; ergo &c.

2. Respondeo, quod vt refert Augustinus lib. de hæresibus, Hæresi 88. & lib. de gestis Pelagij, cap. 8. & epist. 106. ad Paulinum, & pluribus alijs locis, Pelagius inter ceteros errores docuit, Adamum, etiam si non peccasset, fuisse moriturum, ac proinde mortuum fuisse, non pœna peccati, sed conditione naturæ. Hunc errorem iam pridem damnatum nostris temporibus secutus est Franciscus Garassus in summa Theologica lib. 3. pag. 700.

3. Dicendum primo contra hunc errorem cum S. Augustino, quem omnes Catholici sequuntur: Adam si non peccasset, non fuisset mortuus, adeoque mortuus est, non necessitate naturæ, prout fuerat de facto creata, sed in pœnam peccati.

4. Probatur primo ex Scriptura. Primus locus est, quo vitur Augustinus lib. 1. de peccatorum meritis, & remissione, cap. 2. Nam Genes. 2. Deus Adæ dixit: *In quacumque die comederis ex eo, morte morieris;* ergo Adam

Eecce mor-